

Versie 20-04-2022

In dit document zijn alle vragen opgenomen die gesteld zijn in de chat tijdens het webinar of achteraf (bijvoorbeeld per mail of via de enquête). Mocht je vraag er onverhoopt toch niet tussen staan of heb je na het lezen van ons antwoord nog vragen, neem dan contact met ons op via energie@pzh.nl. Het document zal aangepast worden wanneer nodig, bijvoorbeeld omdat er nog vragen binnenkomen.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Zoekgebieden	Hoe kan de provincie van een zoekgebied een zoeklocatie maken. Dat lijkt me in de praktijk niet mogelijk. Gemeentes hebben er al moeite mee.	Deze vraag is in het kader van deze herziening alleen van toepassing op de zoeklocatie Avelingen. Daarbij trekken we nadrukkelijk samen op met de gemeente. Andere zoekgebieden uit de RES1.0 zullen in samenwerking met RES-partners worden uitgewerkt tot zoeklocaties.
	Hoe ziet de provincie het ontwerp onderzoek voor zich voor het gebied N11/A4 qua proces, en termijn? Welke rol wil de provincie daar in gaan nemen?	Voor dit initiatief is nog geen ontwerp onderzoek bedoeld. De provincie is wel in gesprek met de gemeente en de initiatiefnemer over dit zoekgebied.
	Wat betekent uitwerken van zoekgebieden? De provincie zit toch echt ver van de grondeigenaren af. Wat is de concrete actie?	In het ontwerp van de herziening van het omgevingsbeleid module energie wordt in het omgevingsprogramma een maatregel 'zoekgebieden zon en wind' opgenomen daarin geeft de provincie aan wat haar inzet en visie is op de verdere uitwerking van de zoekgebieden. In de maatregel heeft de provincie onder andere opgenomen dat zij belang hecht aan goed participatieproces en is een aantal uitgangspunten opgenomen voor een op te stellen participatieplan opgenomen. Afspraken over de uitwerking van de zoekgebieden worden gemaakt in de RES-regio's. De provincie is partner in de RES.
	Wat betekent concreet het uitwerken van zoekgebieden? Wat doet de provincie in dit context? Kan je het nader toelichten?	De zoekgebieden worden uitgewerkt door de RES-regio's. De provincie is partner in de RES en is bij die uitwerking betrokken. Zie verder ook de beantwoording bij de vorige vraag.
	Samenhang van zoekgebieden: geldt dit ook voor zon?	Ja. Een aantal zoekgebieden voor zon liggen aan dezelfde infrastructurele lijnen binnen een RES-regio of bij de buurregio's. Soms grenzen zoekgebieden van verschillende RES-regio's aan elkaar. Ook daar vind de provincie het belangrijk dat er in samenhang naar gekeken wordt.
	Komen alle zoekgebieden uit de RES'en erbij of enkel de door de provincie vastgestelde zoekgebieden?	Het gaat om de door Provinciale Staten vastgestelde zoekgebieden.
	Waarom worden reservegebieden genoemd in de RES niet meegenomen voor wind op land	Eerst worden de 'gewone' zoekgebieden uitgewerkt. Hierna mogelijk de reserve-zoekgebieden. Zo is dit in de RES-regio's die het betreft besproken.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
	<p>Kan de provincie het zoekgebied/locatie in Regio Rdam/Den Haag, naast de A4 tegenover de Vlietlanden, eens hoger op de lijst zetten vergeleken met een locatie zoals oksel A4/N11 ? Bij de oksel zijn in vergelijking veel meer woningen en ook vlakbij. Daar worden ook nieuw woningen gebouwd i.v.m. een andere push vanuit de provincie/regio...</p> <p>In de RES zit al een afwegingskader, waarom nog één van de Provincie (dubbel)</p>	<p>De genoemde zoekgebieden liggen in verschillende RES-regio's. De uitwerking van de zoekgebieden binnen de RES-regio's kent een eigen proces en dynamiek. De provincie wil de zoekgebieden samen met de RES-partners uitwerken en niet op deze wijze sturen tussen de RES-regio's.</p> <p>Hiermee geeft de provincie haar visie en inzet op de uitwerking van de zoekgebieden; een integrale afweging met andere opgaven en beleid achten wij hierbij van belang.</p>
	<p>Neemt u het zoetwater opslaggebied mee in de energietransitie, en de klimaatadaptatie (wateropvang?</p>	<p>Daar waar functies te combineren zijn met zon (bijvoorbeeld in waterbergingsgebieden) dan is dat mogelijk. Het is wel altijd maatwerk. We kijken of de plek echt geschikt is en wat dat betekent voor het ruimtelijk ontwerp of de ruimtelijke inrichting.</p>
Warmte	<p>Er is al een belangrijke keuze rond warmte gemaakt met de aanleg van WarmtelinQ. Voldoet die leiding aan het verwachte afwegingskader?</p> <p>Dag, is warmte vooral voor de stedelijke omgeving in de provincie of ook voor de meer landelijke gebieden?</p> <p>Betreft warmte:</p> <p>1) wat zijn de uitgangspunten voor 'betaalbaarheid'?</p> <p>2) Warmtenetten zijn elk uniek, wordt er ook gestreefd naar prijsuniformiteit tussen warmtenetten?</p>	<p>WarmtelinQ past goed binnen het afwegingskader, omdat de leiding wordt aangelegd voor het gebruik van al bestaande, direct in gebouwen bruikbare warmte.</p> <p>Warmtenetwerken zijn vooral voor stedelijke gebieden. Het afwegingskader is overal toepasbaar. Alleen zijn niet overal alle opties mogelijk.</p> <p>1) Betaalbaarheid heeft geen vaste definitie. De provincie streeft naar:</p> <p>A: zo betaalbaar mogelijk – dus geen winstoogmerk, zo weinig mogelijk risicokosten door risico's zo veel mogelijk te beheersen en het restrisico maatschappelijk te dragen in plaats van in de consumentenprijs te verwerken.</p> <p>B: betaalbaarder dan de eerstvolgende duurzame optie voor de consument. Als een andere duurzame voorziening voor de consument betaalbaarder is, is warmtenet maatschappelijk ook niet de beste oplossing. Waar netwarmte maatschappelijk het beste is, moet 'de overheid' (Rijk, provincie, gemeenten, waterschappen) dat ook in prijs de aantrekkelijkste verduurzaming maken.</p> <p>2) Het vraagstuk 'prijsverschillen' is op het netvlies. Dat kan gaan om prijsverschillen tussen gebieden die door dezelfde bronnen bediend worden, maar kan ook worden betrokken op prijsverschillen tussen netten. Zowel uniforme prijs als prijsverschillen hebben voor- en nadelen. Wat alles overziend de beste keuze is, is nog niet duidelijk. Die keuze moet dus nog worden gemaakt. Zelfs wie dat kiest, kan nog variëren: de minister? De gemeenten die aan een net zitten? Het warmtebedrijf dat dat net en de afname gaat organiseren?</p>

Onderwerp	Vraag	Antwoord
	Vraag over warmte (kwam net niet door meen ik): Rob sprak over betaalbaarheid, wat zijn daarvoor de criteria? Vervolgvrage: hebben aparte warmtenetten verschillende prijzen?	Zie voorgaande vraag. Betreft een herhaalde vraag.
	Voor warmte: hier is altijd een "ingroeiscenario" dat betekent dat er een periode is dat er niet genoeg verdiend kan worden. Kan een warmtenet niet aangepakt worden zodanig dat de overheid voor een backbone zorgt.	Publiek eigendom van de leidingen of van de hele warmtenetvoorziening wordt nu nagestreefd.
	Hoe verhoudt het afwegingskader zich tot afwegingskaders die door gemeenten zijn vastgesteld als onderdeel van de Transitie Visie Warmte? maakt lokaal eigendom deel uit van het afwegingskader warmte?	Die zijn (nog) niet altijd uniform. Dat kan soms nog wel dichter bij elkaar komen, maar dat zal niet altijd gebeuren en niet altijd hoeven. Situaties blijven ook uniek. Het afwegingskader gaat in op de fysieke aspecten: wat kost hoe veel ruimte, hoe veel huizen heb je nodig bij welk type warmtevoorziening, op welke temperatuur werkt het, enzovoort. Het afwegingskader gaat niet in op de organisatievorm van collectieve warmte. Het streven naar lokaal eigendom is nu van toepassing op grootschalige opwekprojecten, zoals ook in het Klimaatakkoord is afgesproken. We volgen de ontwikkelingen rondom lokaal eigendom van warmteprojecten en nemen deze mogelijk mee in een volgende actualisering.
	Glastuinbouw maatregelen ook bij de kleinschalige varianten?	Warmtevraag bij glastuinbouw kan soms met kleinschalige varianten, maar vaak is de warmtevraag groot en passen grootschalige oplossingen daar beter bij. Grootschalig, met restwarmte of geothermie, spaart ook ruimte en elektriciteit uit.
	Met kleinschalige glastuinbouw bedoelde ik Kaag en Braassem	Dat de grootschalige netten Kaag en Braassem bereiken is nu in elk geval nog niet de verwachting. Maar de ontwikkeling is nog gaande. De beste optie daar is hopen dat lokale geothermie kan.
	Hoe dekkend wordt de zgn. warmterotonde in Zuid- Holland?	We verwachten nu een groot deel van het stedelijk gebied en het glastuinbouwgebied. Maar hoe ver precies, dat weten we nog niet. Met name de stukken die zelf wel grote vraag hebben, maar niet aaneengesloten aan andere delen met grote vraag, daar is nu nog niet van te zeggen of ze ook aan de grote warmte-infrastructuur gaan komen. Het meest onzeker is het voor Alphen a/d Rijn, Gouda, Waddinxveen, Krimpen a/d IJssel.
	Vraag voor Rob e.a.: ziet de provincie ook een rol voor de warmtenetten in energiehubs waar warmte, elektriciteit en bijvoorbeeld waterstof samen komen?	Ja, als het enigszins kan, is warmteafval dat vrijkomt bij elektriciteitsproductie en bij waterstofproductie interessant om te laten gebruiken in glastuinbouw en gebouwde omgeving.

Onderwerp

Vraag

Antwoord

Aardwarmte, is dit fenomeen ook opgenomen in het programma van de Provincie Zuid-Holland ??

Ja. Aardwarmte (ook geothermie genoemd) is onderdeel van de warmtesoorten die we het liefst toegepast zien worden, omdat ze het minste productieruimte kosten voor de warmte en het minste aanpassingen vereisen aan gebouwen. Geothermie kost wel wat meer elektriciteit dan restwarmte, het kan ook in de bodem bewaard blijven voor later en het is wat duurder in aanleg ten opzichte van restwarmte.

Is Buurtwarmte jullie gesprekspartner bij het nadenken over lokaal eigendom bij warmte?

Met Buurtwarmte en andere partijen die lokaal eigendom willen, gaan we graag in gesprek over de kansen. Het is een beleidsdoel dat vooral door gemeenten verder opgepakt zal worden.

Warmte: hoe wordt aangekeken tegen de robuustheid/leveringszekerheid in het ontwerp van de warmtevoorziening daar waar deze afhankelijk is van industrie o.b.v. fossiele grondstoffen?

De fossiele industrie met restwarmte kan verdwijnen of verduurzamen. In het eerste geval kan het gat worden opgevangen door geothermie of door restwarmte uit nieuwe industrie zoals bijvoorbeeld restwarmte die vrijkomt bij het opwerken van materiaal tot opnieuw bruikbaar. Daarnaast kan verduurzaamde industrie uiteraard gewoon restwarmte blijven leveren.

Energie-infra

Hoe is de afstemming van zonnepaneel ambitie t.o.v. net capaciteit

De opwekambitie voor de RES-regio's is in het omgevingsbeleid niet aangepast. In de beleidskeuze 'zonne-energie' is opgenomen dat bij de ontwikkeling van projecten voor zonne-energie het van belang is om de inpassingsmogelijkheden op de (geplande) energie-infrastructuur mee te wegen bij de keuze voor een locatie. Daarnaast is in de maatregel 'uitwerking zoekgebieden zon en wind' opgenomen dat bij de uitwerking van zoekgebieden bekeken moet worden of er voldoende ruimte op het netwerk beschikbaar of tijdig realiseerbaar is.

In de beleidskeuze 'regionale energie-infrastructuur' wordt ingezet op een tijdig ontwikkelde, efficiënt benutte en ruimtelijk ingepaste regionale energie-infrastructuur. Ook werkt de provincie met netbeheerders en andere partners aan een programmering van energie-infrastructuur voor de middellange termijn. Verder worden handelingsopties in kaart gebracht ter voorkoming of beperking van netcongestieproblemen, en gekoppeld aan casussen in Zuid-Holland waar dit relevant is.

Tot slot is voorgesteld om in de omgevingsverordening een regel op te nemen dat bij ruimtelijke ontwikkelingen de effecten op de energie-infrastructuur moet worden meegewogen.

Onderwerp

Vraag

Wat is het plan voor de beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet?

Is de capaciteit van het elektranet van bijv. Stedin ook onderdeel van de plannen en visies. met name de krapte.

Antwoord

Dit is toegelicht in het tweede deel van het webinar. De provincie neemt in het ontwerp op dat het zich met partners inspent om aan een tijdig beschikbare, efficiënt benutte en ruimtelijk ingepaste regionale energie-infrastructuur te werken.

In de Omgevingsvisie nemen we op dat bij ontwikkelingen van vraag- en aanbodsectoren de (aansluiting op) energie-infrastructuur onderdeel wordt van de planvorming en beleid. Dit is zelfbindend. Dit houdt in dat de omgevingsvisie geen regels bevat voor bijvoorbeeld burgers, organisaties of andere overheden. De visie en het daarin beschreven beleid binden alleen onszelf.

Daarnaast werkt de provincie samen met partners in het energiesysteem aan het opzetten van een programmering van belangrijke energie-infrastructuurprojecten in Zuid-Holland. Mogelijk kan de provincie aan deze projecten bijdragen door inzet van ruimtelijk en/of financieel instrumentarium.

Ook spant de provincie zich in om mogelijkheden in kaart te brengen – (proces)innovaties, opslag/conversie, vraag/aanbodsturing – voor efficiëntere benutting van de energie-infrastructuur en koppelt dit aan casussen waar dit relevant is in Zuid-Holland.

Tot slot is in de omgevingsverordening een regel opgenomen dat bij ruimtelijke ontwikkelingen de effecten op de energie-infrastructuur moet worden meegewogen. Dit geldt bij wijzigingen van bestemmingsplannen.

Ja, de krapte van het elektriciteitsnet is onderdeel van het nieuwe beleid. Er is een beleidskeuze 'regionale energie-infrastructuur' opgenomen in het ontwerp van de module energietransitie, waarin wordt gesteld dat de provincie werkt aan een tijdig ontwikkelde, efficiënt benutte en ruimtelijk ingepaste regionale energie-infrastructuur. Ook zijn in het ontwerp maatregelen voorgesteld in het omgevingsprogramma om de problematiek tegen te gaan. Daarnaast is in het ontwerp een regel in de verordening opgenomen om bij ruimtelijke ontwikkelingen effecten op de energie-infrastructuur mee te wegen.

Onderwerp

Vraag

De netbeheerder is nu wettelijk verplicht aanvragen op volgorde van binnenkomst af te handelen. Hoe kun je hierin dan goed programmeren?

De netbeheerders weten al wat nodig is, dit is nutteloze tijdsbesteding.
De provincie moet zorgen dat procedures sneller kunnen worden doorlopen.
De rest is competentie van netbeheerders en de markt.

Antwoord

Dit klopt en is bekend, momenteel wordt onderzocht door het Rijk, provincies en netbeheerders welke ruimte er is binnen de wettelijke kaders en instrumentarium voor gezamenlijke programmering op provinciaal niveau. Provincies zijn gevraagd hier een plan van aanpak voor te ontwikkelen in de loop van dit jaar. Daar loopt de provincie Zuid-Holland in dit ontwerp op vooruit met de voorgestelde maatregel in het omgevingsprogramma. Hiermee verankeren we het programmeren en mogelijk ook het prioriteren van regionale energie-infrastructuur in ons omgevingsbeleid. We hebben als doel om te programmeren op middellange tot lange termijn, en zien ruimte om deze programmering naast het first-come-first-serve-principe op te zetten, zoals geschreven in de recente kamerbrief van minister Jetten over dit ontwerp.

Dank voor uw opmerking. De rol van de provincie is in deze beleidsherziening uitgebreider beschreven. We zijn daarom met onder meer netbeheerders in gesprek over het verder vormgeven van deze samenwerking. Als partij met democratische legitimiteit en breed en integraal beleid heeft de provincie betrokkenheid bij veel sectoren. De provincie wil zich als procescoördinator inzetten om, gezamenlijk met andere partijen, tot een programmering te komen voor regionale energie-infrastructuur op middellange termijn. Intensievere samenwerking en programmering maakt het mogelijk om gezamenlijk (zoek)locaties voor nieuwe infrastructuur tijdig in gang te zetten en zo het ruimtelijke inpassings-traject tijdig op te starten. In de realisatie kan de provincie in voorkomende gevallen ervoor kiezen ruimtelijk en/of financieel instrumentarium in te zetten.

Onderwerp

Zon

Vraag

Kun je iets meer (concreets) vertellen over het aanvalsplan zon op dak?

Antwoord

Met het Aanvalsplan 'Zon op Dak' willen we stimuleren dat op zoveel mogelijk hier-voor geschikte daken zonnepanelen worden geplaatst. Dit doen we door:

- aanmoedigen zon op dak en dubbel ruimtegebruik, zoals uitgewerkt in de provinciale zonneladder
- energiecoöperaties en eigenaren van daken bij elkaar te brengen;
- het bieden van ondersteuning en advies bij het aanvragen van subsidies;
- de ontwikkeling van kennis over bijvoorbeeld nieuwe financieringsmogelijkheden;
- de 'zonnewijzer', een online tool waarin de beschikbare ruimte voor zonnepanelen op bijvoorbeeld daken en bedrijventerreinen in kaart is gebracht.

Met de subsidieregeling 'Zonnig Zuid-Holland' stimuleert de provincie de toepassing van zonnepanelen op met name grote daken. Deze subsidieregeling draagt bij aan:

- het onderbrengen van daken bij energiecoöperaties
- de kosten die nodig zijn om zonnepanelen op moeilijkere (maar wel geschikte) plaatsen te installeren.
- Zon op waterbassins, indien er eerst een constructie gebouwd moet worden
- Zon op parkeerterreinen, indien er eerst een constructie gebouwd moet worden

Meer informatie is te vinden op: <https://www.zuid-holland.nl/@26487/energietransitie-aanvalsplan-zon-dak/>

Zon op dak gaat bij lange na niet voldoende zijn. Hoe vertraagt deze keuze de energietransitie. 60% van de daken is niet geschikt. Of verkeerde isolatie of niet sterk genoeg. Wat zijn de concrete acties van de gemeente om hier wat aan te doen?

In veel RES'en heeft zon op dak ook prioriteit en zullen ook gemeenten aan de slag gaan met het stimuleren van zon op dak. Daarnaast zal er tegelijkertijd naar andere locaties voor opwek worden gekeken.

De provincie wil met haar 'aanvalsplan zon op dak' zon op dak zoveel mogelijk stimuleren en de gemeente ondersteunen om knelpunten bij ongeschikte of 'moeilijke' daken op te lossen en andere vormen van dubbel ruimtegebruik (waterbassins en parkeerterrein) mede mogelijk te maken (zie ook vorige vraag).

liefst zon op dak': hoe wordt dit hard gemaakt? Voorbeeld: als er een groot bedrijventerrein naast een gepland zonneveld ligt, waarbij 80% van het dak nog onbenut is voor zon?

Met het aanvalsplan zon op dak en de subsidieregelingen "Verduurzaming bedrijventerreinen" en "Zonnig Zuid-Holland" proberen wij dit zoveel mogelijk te stimuleren en faciliteren.

Onderwerp

Vraag

Hoeksche Waard heeft geen zoekgebieden voor zonneparken in de RES 1.0. Wel wordt vanuit het uitvoeringsprogramma 'HW richting energieneutraal' een uitnodigingskader voor zonneparken opgesteld. In hoeverre houdt PZH hiermee rekening?

Geldt zonnelader nu al?
Hoe wordt dit gebruikt?
Kan je afdwingen om eerst naar daken te kijken voordat je voor land kiest?

Antwoord

De provincie denkt graag mee over de ontwikkeling zo'n uitnodigingskader voor zon. In het ontwerp van de herziening van het omgevingsbeleid module energie is de maatregel 'uitwerking zoekgebieden zon en wind' opgenomen in het provinciale omgevingsprogramma. Daarin neemt de provincie haar inzet op voor de uitwerking van de zoekgebieden.

Het provinciaal beleid voor zon zoals dat is opgenomen in het ontwerp van de module energietransitie is gebaseerd op een aantal uitgangspunten:

1. Meervoudig ruimtegebruik. Benut bestaande en nieuwe bebouwing en overige functies die combinaties kunnen vormen met zonne-energie (PV en warmtecollectoren).
2. Bescherming van de schaarse open ruimte en landschapswaarden. Dit betekent dat de provincie terughoudend is met het toestaan van zonnevelden met enkelvoudig ruimtegebruik.
3. Een goede ruimtelijke ordening, waarbij infrastructuur (energienetwerk) als leidend principe wordt gehanteerd. Wek energie op daar waar het gebruikt wordt (in of nabij de bebouwde omgeving) en waar aansluiting op het energienetwerk logisch is.
4. Ruimtelijke kwaliteit, zorgvuldig omgaan met de bestaande functies en kwaliteiten van het gebied. Bij de locatiekeuze, omvang en inrichting van een zonneveld zijn de regels voor ruimtelijke kwaliteit uit de Omgevingsverordening altijd van toepassing. Op basis van bovenstaande uitgangspunten is in het ontwerp van de module energietransitie opgenomen dat naast zon op dak en zon binnen bestaand stads- en dorpsgebieden, zonnevelden in principe mogelijk op de volgende locaties:
 - agrarische bouwblokken
 - locaties waarbij de functie verkeersinfrastructuur is toebedeeld
 - Voormalige stortplaatsen, slibdepots en waterbassins, spaarbekkens.
 - in glastuinbouwgebied, mits aangetoond is dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de omvang en de bruikbaarheid van het glastuinbouwgebied
 - locaties waar een andere stedelijke functie is bestemd, maar waar die bestemming om diverse redenen vooralsnog niet wordt gerealiseerd (pauzelandchap) of waar een combinatie met zon mogelijk is
 - Locaties in combinatie met een windturbinepark, als er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan.

Daarnaast stimuleren wij zon op dak.

In het ontwerp van de herziening van het omgevingsbeleid zijn regels voor zonnevelden opgenomen in de omgevingsverordening. Zo vindt doorwerking plaats richting de bestemmingsplannen van de gemeenten.

Onderwerp

Vraag

Antwoord

Ziet de provincie ook mogelijkheden voor compensatiegronden (voor bouwprojecten) in combinatie met opwek van zon op land?

We weten niet zeker welke vorm van compensatie hier wordt bedoeld. Voor het compenseren van natuur heeft de provincie regels opgenomen in de omgevingsverordening. Mocht dit onvoldoende antwoord geven op de vraag, kun je contact met ons opnemen via energie@pzh.nl.

Is natuurcompensatie als opgave ook voorstelbaar als combinatie met de realisatie van een zonneveld?

Zonnevelden bieden zeker kansen voor het verbeteren van de biodiversiteit op een bepaalde plek. Daartoe zullen we de handreiking ruimtelijke kwaliteit zonne energie ook uitbreiden met inrichtings- en beheermaatregelen die de biodiversiteit bevorderen. Daarbij kan gedacht worden aan het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, het creëren van meer ruimte en licht tussen de panelen, ander maai-beheer. Voor het compenseren van natuur heeft de provincie regels opgenomen in de omgevingsverordening.

Is er ook ruimte voor zon op het boerenland?

In beperkte mate (zie het antwoord bij de vraag over de zonneladder en het afdwingen van zon op dak). Mogelijk komt er meer ruimte in de zoekgebieden zon uit de RES 1.0 die de komende tijd worden uitgewerkt door de RES-regio's, op voorwaarde dat GS instemt met die uitwerking.

In dit moment wordt vaak voor land gekozen in plaats van zon op infrastructuur, omdat het goedkoper is. Hoe kunnen we bereiken dat zon op land minder aantrekkelijk wordt dan zon op dak en zon op infrastructuur

Met haar beleid probeert de provincie zon op dak en zon op locaties waarbij sprake is van meervoudig ruimtegebruik te stimuleren.

Wind

hoe zien we in de verordening straks de concrete mogelijkheden voor wind op land conform de RES'en terug?

In de nieuwe maatregel voor het Omgevingsprogramma 'RES-zoekgebieden zon en wind' worden de RES-zoekgebieden opgenomen. Met deze maatregel geeft de provincie haar visie en inzet op de uitwerking van de zoekgebieden. Als de zoekgebieden concreter zijn uitgewerkt naar zoeklocaties dan kunnen deze in de verordening komen op kaart 16 Windenergie. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de windlocatie Avelingen. Op kaart 16 staan de locaties waar de realisatie van windturbines mogelijk is of al staan.

energietransitie is zeer noodzakelijk, maar biodiversiteitsherstel ook. Waarom dan windmolens in of tegen natuurgebieden, zelfs in Natura 2000-gebieden?

Voor een windpark in of nabij Natura 2000-gebieden is verplicht te onderzoeken of er een belangrijk effect is op het gebied. Wanneer is aangetoond dat windturbines geen belangrijke effecten hebben op de planten- en diersoorten of de leefomgeving waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, zijn windturbines in of nabij dit gebied mogelijk.

Wat wordt er onderzocht wat betreft wind op boerenerven?

Het ontwerp onderzoek naar grotere windturbines op boerenerven (tot 35-meter as-hoogte), zal zich in eerste instantie richten op de effecten voor verschillende landschappen. Het accent ligt hierbij op het onderzoeken van de ruimtelijke effecten; onderscheiden van diverse landschapstypen, type bedrijven, koppeling maken met landschapswaarden (kleinschaligheid, open zicht, etc). Daarnaast wordt per landschap bekeken wat de mogelijke ecologische effecten zijn. De start van het onderzoek is naar verwachting in mei/juni dit jaar en zal circa enkele maanden in beslag nemen.

Worden belangenorganisaties zoals LTO betrokken bij het bepalen van beleid voor kleine windmolens binnen agrarische bouwpercelen? Zij weten immers als beste welke hoogte nodig is voor een rendabele business case.

Dit is zeker de intentie. Hiernaast willen we ook enkele gemeenten betrekken. De aanpak werken we nog verder uit.

Onderwerp

Vraag

Antwoord

is in het onderzoek naar windenergie ook aandacht voor gezondheid

Bij de uitwerking van de zoekgebieden en zoeklocaties worden diverse aspecten met betrekking tot gezondheid meegenomen. Het betreft dan effecten ten aanzien van geluid, slagschaduw en lichtschittering.

Eerder gesteld vraag tav windenergie: is bij het onderzoek voor de zoeklocaties en zoekgebieden ook aandacht voor het aspect gezondheid zoals de omgevingswet voorschrijft in de afweging van belangen?

Zie voorgaande vraag. Betreft een herhaalde vraag.

ik heb nu 2 keer een vraag gesteld de afweging van gezondheid bij de zoeklocaties voor wind. Kunt u daar een antwoord op laten geven? ik krijg wel een reactie "bedankt", dus ga er van uit dat de vraag aankomt.

Zie voorgaande vraag. Betreft een herhaalde vraag.

Ik proef weinig urgentie. Waarom geen onderzoek naar windturbines langs d hoofdinfra zoals bijv. A15?

Na vaststelling van de RES-en werken de RES-regio's toe naar een uitvoeringsprogramma om de zoekgebieden en zoeklocaties uit te werken. De meeste zoekgebieden voor windenergie liggen langs grootschalige infrastructuur en passen hiermee in het omgevingsbeleid. In de RES-en zijn keuzes gemaakt voor de zoekgebieden en zoeklocaties, waarvan deze zich deels langs de A15 bevinden.

Hoe kijkt de provincie naar opwek door wind in relatie mogelijke nieuwe eis van 1 km afstand tot bebouwd gebied?

Wij volgen de ontwikkelingen omtrent de landelijke planMER op de voet en doen hier nu nog geen uitspraken over. Wij zijn geen voorstander van enkel een afstandsnorm, omdat dit omwonenden geen gelijk beschermingsniveau biedt. Bij een afstand van 1 km is het in Nederland nergens mogelijk om door middel van windenergie schone elektriciteit op te wekken. Dan halen we ook de CO2-doelen niet die nodig zijn om de opwarming van de aarde een halte toe te roepen.

Zon en wind op boerenerv is 90% complementair. Dit voorkomt overbelasting van het net. Kan dit ruimhartig ingevuld worden in het beleid? De agrarische sector is goed in staat om energie te leveren.

Hier gaan wij (provincie) eerst onderzoek naar doen, zie het ontwerp onderzoek wind op boerenerven. Indien hiertoe aanleiding vormt, is het mogelijk het beleid hierop aan te passen. De start van het onderzoek is naar verwachting mei/juni dit jaar en zal circa enkele maanden in beslag nemen.

Wind: voor kleine locaties zijn de business cases steeds moeilijker. Komt hier nog stimuleringsbeleid voor?

Met kleine locaties wordt vermoedelijk het plaatsen van 1 of 2 windturbines bedoeld. Het rondkrijgen van de business cases heeft de aandacht, maar ook voor deze locaties zijn de uitgangspunten vanuit het omgevingsbeleid leidend. Windparken kunnen SDE++ aanvragen om een stabiele business case te krijgen. Er zijn geen plannen om bovenop deze subsidie als provincie hier iets extra te doen.

Elektriciteit: de netbeheerder pleit erg voor een combinatie van wind en zon. Hoe kan dit in het Groene Hart gerealiseerd worden, terwijl de provincie geen (nieuwe) windlocaties in het Groene Hart toe staat.

Het behoud van het open landschap in het Groene Hart is voor de provincie erg belangrijk. Daarom wil de provincie daar geen nieuwe locaties voor windenergie. Wel is uitbreiding mogelijk van bestaande locaties in het Groene Hart, waarbij ook een combinatie met zon mogelijk is.

Onderwerp

Vraag

Antwoord

Industrie

Welke sancties staan er op als bedrijven onvoldoende haast maken? Welke pressiemiddelen kun je dan als provincie 'faciliteren'?

Bedrijven waar wij bevoegd gezag voor zijn en op welke nu al een energiebesparingsplicht geldt, zullen worden gehandhaafd. Er volgen sancties/boetes indien deze plicht niet wordt nagevolgd. Deze energiebesparingsplicht geldt niet:

- als de milieubelastende activiteit vergunningplichtig is
- als het energieverbruik van de milieubelastende activiteit in het voorafgaande jaar kleiner is dan 50.000 kWh aan elektriciteit of 25.000 m3 aardgas (of een equivalent hiervan)
- voor glastuinbouwbedrijven die deelnemen aan het CO2-vereveningssysteem (Wet milieubeheer, artikel 15.51)
- voor deelnemers van het Europese emissiehandelssysteem (ETS-bedrijven) voor broeikasgassen (Wet milieubeheer, artikel 16.5)

Sinds de meerjarenafspraken (MJA's) zijn verlopen, zijn we begonnen om energiebesparing in de vergunning op te nemen, maar die geldt nog steeds niet voor ETS-bedrijven.

De energiebesparingsplicht gaat na 1-12-2023 in (m.u.v. de 20 grootste vervuilers, die krijgen maatewerkafspraken).

Participatie

participatie: wie worden gevraagd te reageren, de RES regio of gemeenten, of inwoners? Gaat dit niet heel erg vertragend werken?

Zoals voorgenomen in het participatieplan hebben we voornamelijk regionale belanghebbenden actief betrokken bij participatie-activiteiten. Dit zijn vaak RES-regio's en gemeenten, maar ook andere organisaties zoals energiecoöperaties, belangenorganisaties en netbeheerders. Hiermee willen we voorkomen dat participatie over besluiten in de RES, waarover al participatie is georganiseerd door gemeenten, dubbel uitgevoerd wordt. Bovendien willen we het initiatief voor participatie met inwoners bij gemeenten laten. Via samenwerking in de RES'en zijn wij daarbij aangesloten.

Tegelijkertijd willen we eenieder die geïnteresseerd is in de nieuwe module Energietransitie de mogelijkheid bieden zich daarover te laten informeren en een reactie te geven. We hebben dit invulling gegeven door de beschikbare informatie op de webpagina te plaatsen en de uitnodiging voor het webinar op 6 april breed, via social media, te verspreiden.

Daarnaast is er een aantal formele momenten in een procedure als deze om een reactie te geven, die per definitie voor eenieder open staat. Dit zijn de zienswijzenprocedure van de NRD, de zienswijzenprocedure van het ontwerp van de module en de planMER en de mondelinge inspraak in de PS-vergadering bij vaststelling.

Deze momenten zijn bij aanvang van de actualisering in de planning opgenomen en zullen niet tot vertraging leiden.

Wat bedoel je onder diversiteit in dit geval?

Diversiteit in participatie gaat over het betrekken van zoveel mogelijk verschillende groepen uit de samenleving. Deze groepen worden niet alleen onderscheiden op basis van demografische kenmerken, maar er wordt ook gekeken naar andere kenmerken, zoals huiseigenaren <- huurders en afgebakend op geografisch gebied.

Onderwerp

Vraag

Antwoord

Participatie houdt in deelname van een groep ouderen die zeer kritische en en NIMBY aspecten vertoont. Hoe kunnen we de jongeren hierbij betrekken. Het gaat over hun toekomst?

Een van de 4 D's voor participatie vanuit de provincie is Diversiteit, daarin stellen we inderdaad het belang van een diverse doelgroep. Het van belang inderdaad om extra inspanningen te plegen om de doelgroepen die niet van oudsher in gesprek gaan te bereiken. We zien bij gemeenten goede voorbeelden voorbij komen die actief jongeren benaderen via scholen of jongerenorganisaties.

Door onszelf doelen te stellen op het gebied van diversiteit en werkmethoden te vinden die voor jongeren meer aansprekend zijn. Bij terugkoppeling over inwonerparticipatie kan inzicht worden geboden over de specifieke perspectieven van jongeren zodat deze expliciet kunnen worden meegenomen bij besluitvorming.

Kan je ook in andere onderwerpen participeren b.v. wegen, rails, industrieterreinen e.d. soortgelijk als bij duurzame elektriciteit

Bij actualisering van het provinciale omgevingsbeleid word(t)(en) altijd ten minste de zienswijzenprocedure(s) en mondelinge inspraak georganiseerd. Daarnaast wordt per keer bekeken welke activiteiten aanvullend worden georganiseerd. Een actueel overzicht van wijzigingen vindt u hier:

<https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/omgevingsbeleid/voortgang-wijzigingen-omgevingsbeleid/>

Lokaal eigendom

Is een windmolen op boerenerf dan 100% lokaal eigendom? Dus niet voor de omwonenden die er last van (kunnen) hebben?

Om te bepalen wat 'lokaal' in lokaal eigendom inhoudt, volgen wij de participatie monitor die is uitgevoerd in opdracht van het RVO. Hierin wordt gesproken over "partijen die gevestigd zijn in de lokale omgeving van het project. Dit kunnen zijn burgers, bedrijven, lokale overheden, waterschappen of andere lokale partijen zijn..."

Wij nemen deze ruime benadering over om lokale overheden de mogelijkheid te bieden verder maatwerk toe te passen.

Daarnaast geldt dat ook een agrarisch ondernemer die initiatiefnemer en eigenaar van een windturbine op eigen grond is, de verantwoordelijkheid heeft hierover te participeren met de omgeving waarbij ook de mogelijkheden voor mede-eigenaarschap en andere vormen van financiële participatie kunnen worden aangeboden. In de praktijk gebeurt dit vaak vanzelf omdat goede relaties met de burens van voordeel zijn voor iedereen.

Kunt u die 50% nog verder uitleggen?

In het Klimaatakkoord is het streven naar 50% lokaal eigendom afgesproken om een gelijke positie van een ontwikkelaar en de lokale omgeving te waarborgen. Het gaat dan om 50% eigendom van de investeringskosten van een energieproject.

Omdat niet in alle projecten 50% haalbaar of wenselijk is (bijvoorbeeld als de omgeving het te investeren bedrag niet kan/wil opbrengen of de voorkeur uitspreekt voor andere vormen van financiële participatie), streven wij naar minimaal 50% voor alle grootschalige energieprojecten (windparken en zonnevelden vanaf 15 kWpiek) binnen Zuid-Holland. Dit betekent dat tegenover projecten waar geen 50% gehaald kan worden ook projecten komen te staan waar dat aandeel hoger ligt.

Lokaal eigendom ook van toepassing op geothermie en andere duurzame warmtebronnen? ZO niet waarom niet?

In de aanpassing van het provinciaal omgevingsbeleid nemen we (in lijn met het Klimaatakkoord) alleen een streven op met betrekking tot grootschalige wind- en zonprojecten. De ontwikkelingen rondom lokaal eigendom van warmteprojecten volgen we en nemen we eventueel op bij een volgende actualisering.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
	Wat wordt bedoeld met 'schaalniveau ZH'?	Omdat niet in alle projecten 50% haalbaar of wenselijk is (bijvoorbeeld als de omgeving het te investeren bedrag niet kan/wil opbrengen of de voorkeur uitspreekt voor andere vormen van financiële participatie), streven wij naar minimaal 50% voor alle grootschalige energieprojecten (windparken en zonnenvelden vanaf 15 kWpiek) binnen Zuid-Holland. Dit betekent dat tegenover projecten waar geen 50% gehaald kan worden ook projecten komen te staan waar dat aandeel hoger ligt.
	Is er ook een lokale eigenaarschapsverplichting voor duurzame energieopwekking b.v. elektriciteit door de industrie.	In het voorgestelde Omgevingsbeleid hebben we specifiek aandacht voor lokaal eigendom. Wij streven daarbij naar minimaal 50% lokaal eigendom van duurzame energieprojecten voor heel Zuid-Holland. Zoals ook in het klimaatakkoord afgesproken is dit streven van toepassing op alle windparken en zonneweides vanaf 50kWpiek. Voor industrie geldt geen eigenaarsverplichting.
Rol provincie	Ron: Hoe zorgt de provincie ervoor dat op bepaalde locaties niet meerdere programma's uitgevoerd worden? Bijvoorbeeld gebieden niet vragen activiteiten te steunen op Bouwen EN Energie/warmte EN Energie opwekking EN wegen/infrastructuur EN trein/infrastructuur ?	Dat er verschillende opgaven aan de orde zijn in een gebied is een gegeven. In eerste instantie ligt het bij de gemeente om passende oplossingen te zoeken. Daar waar het gaat om provinciaal belang zal ook de provincie aan zet zijn om integraal naar de ontwikkeling te kijken.
	Allen: wie neemt de regie rol op zich, indien er duidelijke verschillen zijn in RES or andere programma's in twee regio's ? Als voorbeeld wel molens in Zoeterwoude (nu al 6), maar 1 in Regio Rdam/DenHaag. Nieuw zoekgebied/locatie weer in Zoeterwoude ?	De RES'en geven aan dat zij ook naar het grensgebied kijken. Heel specifieke knelpunten kunnen worden geagendeerd door gemeente en provincie. Verschillen tussen de RES'en ontstaan bijvoorbeeld door verschillend ruimtelijk gebruik, zoals veel agrarische grond tegenover veel industrie. Per RES-regio's is verkend wat de mogelijkheden zijn.
	De RES'sen zijn ondertekend door Waterschappen, Provincie en Gemeenten. Wie heeft straks de regie bij de uitvoering?	De RES-regio's zijn aan de slag om uitvoeringsprogramma's te ontwikkelen. Hierin is aangegeven wie welke rol heeft in de uitvoering.
	Heeft de provincie ook een rol in het stabiel maken van het energiesysteem door opslag van warmte en elektra.	De provincie heeft geen formele rol bij het stabiel maken van het systeem. Ze stimuleert wel het slimmer benutten van de energie-infrastructureur, waaronder oplossingen en innovatie voor het energiesysteem zoals opslag en conversie (het omzetten van de ene energievorm in de andere: bijvoorbeeld wind omzetten in elektriciteit).
	Heeft de provincie ook een rol in slim gebruik van energie waarbij gebruikers worden afgeschaald als er te weinig stroom is of juist extra worden aangezet als er teveel stroom of warmte is	Dit is een taak van netbeheerder in overleg met gebruiker.

Onderwerp

Vraag

Antwoord

Word er door de provincie opgetreden op personen die lobby-en namens een Energie maatschappij. En daarvoor een "coöperatie opzetten" ?

Als provincie faciliteren wij het projectbureau en het netwerk van energiecoöperaties in Zuid-Holland. Op dit moment voert Energie Samen de werkzaamheden van het projectbureau Energie Samen Zuid-Holland uit. Zij dragen de zeven principes van een energiecoöperatie uit en hebben contact met energiecoöperaties over de invulling van die principes:

Omdat niet in alle projecten 50% haalbaar of wenselijk is (bijvoorbeeld als de omgeving het te investeren bedrag niet kan/wil opbrengen of de voorkeur uitspreekt voor andere vormen van financiële participatie), streven wij naar minimaal 50% voor alle grootschalige energieprojecten (windparken en zonnevelden vanaf 15 kWpiek) binnen Zuid-Holland. Dit betekent dat tegenover projecten waar geen 50% gehaald kan worden ook projecten komen te staan waar dat aandeel hoger ligt.

- Vrijwillig en open lidmaatschap
- Democratische controle door de leden
- Economische participatie door de leden
- Autonomie en onafhankelijkheid
- Onderwijs, vorming en informatieverstrekking
- Samenwerking tussen coöperaties
- Samenwerking tussen coöperaties
- Aandacht voor de gemeenschap

Wanneer er een energiecoöperatie wordt opgezet, die ontstaan is vanuit een energie maatschappij gaat dat ten koste van een aantal principes. Het gesprek wordt dan aangegaan met deze nieuwe coöperatie.

Snelheid

Er zijn nog zeven jaar te gaan, voor 2030. Dan moet 50% van de energie zijn geproduceerd. Gaat de snelheid van dit beleid het doel bereiken.

We zien de urgentie van de energietransitie. Het uitvoeren van de plannen ligt bij de RES-regio's (waar wij partner zijn). Met deze herziening van het beleid zorgen we ervoor dat de plannen mogelijk zijn. Vervolgens is het van belang dat ontwikkelingen binnen de kaders kunnen worden gerealiseerd. Dat kan binnen de vastgestelde procedures en randvoorwaarden.

De provincie doet moeite om alles netjes te regelen. Maar het is nu een soort noodsituatie. Hoe zie ik dat terug in de handelingen?

We zijn ons bewust van de urgentie van de energietransitie. De RES'en zijn ontwikkeld in het kader van het Klimaatakkoord. Het is nodig dat in het provinciaal omgevingsbeleid wordt aangegeven welke kaders er zijn om ontwikkelingen aan te staven. Dat gebeurt in dit proces. Het uitvoeren van de plannen ligt bij de RES-regio's (waar wij partner zijn). Ook onder het staande beleid kunnen projecten worden ingediend.

hoe gaan deze programmamanagers er voor zorgen dat ook PS ruimte voor deze versnelling gaan geven?

PS zal besluiten over het Omgevingsbeleid. Vanuit de programma's worden voorstellen gedaan om ruimte te maken om energietransitie stappen verder te brengen.

Welke zaken die de provincie nu niet wil, zijn wel nodig om de doelen te halen? Het gaat nu zoals vroeger. Maar het moet op een andere manier: sneller. Hoe gaat de provincie de energietransitie versnellen?

We zien de urgentie van de energietransitie. Het uitvoeren van de plannen ligt bij de RES-regio's (waar wij partner zijn). Met deze herziening van het beleid zorgen we ervoor dat de plannen mogelijk zijn. Ook onder het staande beleid kunnen projecten worden ingediend. We bieden verschillende subsidies en investeringsprogramma's om de energietransitie te versnellen.

"Of het genoeg is zullen we moeten zien." Dat kan dus nu niet meer. Het moet nu toch ruimer en en sneller? Hoe kunnen projecten voor duurzame energie-productie meer ruimte krijgen om aan de IPCC-urgentie te voldoen?

We zien de urgentie van de energietransitie. Het uitvoeren van de plannen ligt bij de RES-regio's (waar wij partner zijn). Met deze herziening van het beleid zorgen we ervoor dat de plannen mogelijk zijn. Vervolgens is het van belang dat ontwikkelingen binnen de kaders kunnen worden gerealiseerd. Dat kan binnen de vastgestelde procedures en randvoorwaarden.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
	Ik begrijp dat er weer een jaar verloren gaat om maatregelen te kunnen nemen. Het derde IPCC rapport geeft hier eigenlijk geen ruimte voor. Hoe kan het sneller?	Ook onder het staande beleid kunnen projecten worden ingediend. Het uitvoeren van de plannen uit de RES 1.0 ligt bij de RES-regio's (waar wij partner zijn). Met deze herziening van het beleid zorgen we ervoor dat de plannen mogelijk zijn.
	Wat is er nog nodig om de 2050 doelen te halen? En welke 2030 doelen gaan we halen o.b.v. De huidige plannen?	De plannen uit de RES'en richten zich op de doelen in 2030. Om de doelen voor 2050 te halen zullen extra maatregelen nodig zijn.
Proces	Hoe wil de provincie een vervolg geven aan de uitkomsten van de RES 1.0 en de doelstelling uit de RES om in 2025 vergunningen af te geven te hebben?	De RES'en zijn vastgesteld en worden gezien als strategische verkenning. Juist het opnemen van de RES'en is van belang voor de volgende stap om uiteindelijk projecten in 2025 te kunnen vergunnen.
	hoe wordt bekend gemaakt dat er een zienswijze kan worden ingediend?	Dit is te zien op onze website (https://www.zuid-holland.nl/online-regelen/ter-inzage/) en wordt bekend gemaakt via https://zoek.officielebekendmakingen.nl/uitgebreidzoeken . Hier kan je je ook aanmelden, zodat je op de hoogte wordt gehouden van ter-inzage-leggingen en genomen besluiten.
	En op welke wijze worden de zienswijzes verwerkt? Worden ze integraal opgenomen in het besluitstuk?	Er wordt in de Nota van Beantwoording aangegeven hoe zienswijzen zijn verwerkt in de herziening van het omgevingsbeleid.
	kunnen jullie de zienswijze uitstellen tot eind september? in de zomer is het erg lastig om binnen de gemeente dit af te handelen	We zijn ons er van bewust dat de periode in de zomer lastig is voor het ter inzage leggen. Om die reden stellen we de stukken twee weken eerder beschikbaar.
Overig	Kan de presentatie achteraf worden gedeeld?	Ja, deze is gedeeld met alle genodigden. Heb je de presentatie niet ontvangen, kan je mailen naar energie@pzh.nl.
	PZH had een mooie subsidie voor coops, nu niet meer, daar zijn al meer vragen over gesteld	Het beschikbare budget voor de subsidieregeling Lokale Initiatieven in de Energietransitie Zuid-Holland voor de periode 2020-2023 is volledig uitgeput in 2020 en 2021. Dit door de vele aanvragen van VvE's, energiecoöperaties, lokale warmte initiatieven, particulieren en sportverenigingen. De subsidieregeling Zonnig Zuid-Holland is nog wel beschikbaar. Via deze regeling kunnen eigenaren van grote daken, waterbassins of parkeerterreinen subsidie ontvangen als ze de locatie ter beschikking stellen aan een energiecoöperatie of soortgelijk initiatief voor collectieve energieopwekking. Hierdoor wordt het aantrekkelijker voor bijvoorbeeld een dakeigenaar om met een energiecoöperatie samen te werken.
	Waarom worden de mogelijkheden voor particulieren huiseigenaren helemaal niet besproken ??	Het Omgevingsbeleid richt zich op een grover schaalniveau. Voor particuliere huiseigenaren kunt u informatie vinden op https://www.milieucentraal.nl/
	Kennen jullie het concept slim energie delen van Energie Samen? https://www.youtube.com/watch?v=QuUPVBZzAAs	Dank voor het delen!
	Heeft de oorlog in Oekraïne en de financiële situatie van ondernemers en burgers geen negatieve invloed op de uitvoering en voortgang van de RES.	In de huidige markt zijn de energieprijzen hoog. Dat heeft invloed op het energieverbruik: mensen zullen minder gaan gebruiken. Ook heeft het invloed op materialen, die worden duurder, hierdoor zullen (ook) investeringen worden uitgesteld.
	ik zie in de studio geen dikke truien, staat de knop wel om?	In de studio was het best fris!